

ОРХОН АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын Засаг даргын тамгын газрын 2025 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: ОРА-2026/021/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас:
www.audit.mn

Эрдэнэт хот
2026 он

Дарга, тэргүүлэх аудитор: П.Пүрэвлхагва
Утас: 70353088 Цахим хаяг: purevlkhagvar@audit.gov.mn
Аудитын менежер: Б.Буян-Ундрах
Утас: 70355805 Цахим хаяг: buyanundrakhb@audit.gov.mn
Ахлах аудитор: Г.Оргилмөрөн
Утас: 70357955 Цахим хаяг: orgilmurung@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Нэг. Хараат бус аудиторын дүгнэлт

ОРХОН АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, Эрх чөлөөний өргөн чөлөө-3,
Уртбулаг баг, Баян-Өндөр сум, Орхон аймаг, 61033
Утас: (976) 7035 9826

Цахим шуудан: orkhon@audit.gov.mn

2026.02.25 № 81
танай _____-ны № _____-т

ОРХОН АЙМГИЙН БАЯН-
ӨНДӨР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА
Ж.БААСАНСҮРЭН ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын Засаг даргын тамгын газрын 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний дүгнэлтээр санхүүгийн тайлангууд нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн байдал болон тайлант жилийн эцсээрх санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, төсвийн гүйцэтгэлийг бүх материаллаг талаар нь Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв илэрхийлсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцлон тэмдэглэсэн хэсэг

Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2025 оны санхүүгийн тайлангийн хугацаанд орон нутгийн төсвөөс урсгал үйл ажиллагаа, хөрөнгө оруулалт, байгаль хамгаалах зардлын санхүүжилт 21,898,391.2 мянган төгрөг үндсэн дансанд, нэмэлт дансаар 738,427.6 мянган төгрөг бүрдүүлэн зардлын зүйл ангиар зарцуулж хэмнэлтийг бүрэн төвлөрүүлсэн байна.

Тайлант онд орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, байгаль хамгаалах сангийн санхүүжилтээр хийгдсэн ажлын тендерийн баталгааны болон захиалагч, зохиогчийн хяналтын зардлын 159,519.2 мянган төгрөгийн өглөгийг нэмж бүртгэсэн байна. Дээрх онцгойлсон асуудалтай холбоотой аудиторын дүгнэлт өөрчлөгдөөгүй болно.

Аудитын гол асуудал

Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтын зардлыг 16,878,730.3 мянган төгрөг, байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний зардлыг 1,002,932.5 мянган төгрөгөөр тус тус баталсан байна.

812507791

Бусад асуудал

Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын 2025 оны гүйцэтгэлийг төлөвлөгөөг 16 зорилт 76 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр аймгийн Засаг даргатай байгуулж, хэрэгжилтийг 93.0 хувьтай үнэлсэн байна.

Тухайн аудитыг хийх явцад аудитын дүгнэлт, тайлантай холбогдуулан аудит гүйцэтгэж буй төрийн аудитын албан хаагчид аливаа этгээдээс зүй бусаар нөлөөлөх нөлөөлөл, мэдээллийн нууцлал, ашиг сонирхол, ёс зүйтэй холбоотой холбогдох хуулийн дагуу мэдэгдлүүдийг гарган баталгаажуулсан болно.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБӨУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

П.ПҮРЭВЛХАГВА

Хоёр. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/төгрөгөөр/

Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>1,461,449,387.20</u>	<u>1,929,096,496.20</u>
АВЛАГА	569,840,000.00	600,697,724.00
Бусад авлага	569,840,000.00	600,697,724.00
Байгууллагаас авах авлага	569,840,000.00	600,697,724.00
БАРАА МАТЕРИАЛ	891,609,387.20	1,328,398,772.20
Түүхий эд материал	749,868,137.20	1,097,528,892.20
Тусгай зориулалттай материал	749,868,137.20	1,097,528,892.20
Хангамжийн материал	141,741,250.00	230,869,880.00
Бичиг хэргийн материал	6,807,650.00	3,141,000.00
Аж ахуйн материал	84,933,650.00	77,848,930.00
Бусад хангамжийн материал	49,999,950.00	149,879,950.00
ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>20,279,471,020.24</u>	<u>36,292,891,575.22</u>
ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	20,279,471,020.24	36,292,891,575.22
Биет хөрөнгө	19,745,362,082.74	23,901,785,887.72
Барилга, байгууламж, орон сууц	16,841,039,280.02	20,245,438,711.04
Хуримтлагдсан элэгдэл	-2,649,362,351.71	-2,226,376,441.47
Авто-тээврийн хэрэгсэл	240,069,082.12	484,588,082.12
Хуримтлагдсан элэгдэл	-219,362,503.87	-217,536,763.47
Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	3,061,352,892.90	3,227,482,356.01
Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,644,689,729.18	-1,879,108,365.97
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	1,188,469,774.68	1,138,978,210.36
Хуримтлагдсан элэгдэл	-325,278,049.31	-358,613,061.85
Зам, гүүрийн байгууламж	4,958,117,300.83	7,341,602,240.47
Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,704,993,613.74	-3,854,669,079.52
Биет бус хөрөнгө	534,108,937.50	12,391,105,687.50
Програм хангамж	63,565,000.00	66,265,000.00
Хуримтлагдсан элэгдэл	-36,326,062.50	-49,939,312.50
Бусад биет бус хөрөнгө	506,870,000.00	12,374,780,000.00
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>21,740,920,407.44</u>	<u>38,221,988,071.42</u>
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>682,699,407.92</u>	<u>866,725,777.00</u>
БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	682,699,407.92	866,725,777.00
Өглөг	682,699,407.92	866,725,777.00
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	347,841.92	0.00
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	0.00	159,519,200.00
Бусад өглөг	682,351,566.00	707,206,577.00
Байгууллагад төлөх өглөг	682,351,566.00	676,348,853.00
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	0.00	30,857,724.00
ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>21,058,220,999.52</u>	<u>37,355,262,294.42</u>
Засгийн газрын хувь оролцоо	21,058,220,999.52	37,355,262,294.42
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	1,729,095,366.14	1,729,095,366.14
Өмч: - төрийн	1,729,095,366.14	1,729,095,366.14
Хуримтлагдсан үр дүн	18,874,611,900.75	35,032,598,252.65
Өмнөх үеийн үр дүн	18,874,611,900.75	18,874,611,900.75
Тайлант үеийн үр дүн	0.00	16,157,986,351.90
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	454,513,732.63	593,568,675.63
ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>21,740,920,407.44</u>	<u>38,221,988,071.42</u>

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	18,981,206,071.65	41,050,048,180.35
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	4,841,203,057.46	18,413,229,369.07
Нийтлэг татварын бус орлого	4,841,203,057.46	18,413,229,369.07
Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	4,124,268,807.26	18,177,364,008.07
Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	716,934,250.20	235,865,361.00
ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	14,140,003,014.19	22,636,818,811.28
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	362,426,314.19	738,427,574.53
ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	332,355,425.00	510,066,114.00
Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	30,070,889.19	228,361,460.53
Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	13,777,576,700.00	21,898,391,236.75
Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	13,777,576,700.00	21,898,391,236.75
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	19,180,093,787.39	24,862,121,828.45
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	19,180,093,787.39	19,953,922,559.64
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	16,866,071,019.72	16,428,041,042.04
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	4,968,018,859.13	6,045,971,844.73
Цалин	2,903,794,837.15	3,945,080,081.19
Цалингийн тусгай нэмэгдлүүд	2,064,224,021.98	2,100,891,763.54
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	642,249,691.92	749,157,008.63
Тэтгэвэр болон тэтгэмжийн шимтгэл	555,407,922.30	640,851,014.37
Эрүүл мэндийн даатгал	86,841,769.62	108,305,994.26
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	227,816,909.79	242,516,048.17
Гэрэл, цахилгаан	92,240,623.19	125,484,577.05
Түлш, халаалт	76,339,237.31	63,039,934.16
Цэвэр, бохир ус	59,237,049.29	49,292,547.31
Байрны түрээс	0.00	4,698,989.65
Хангамж, бараа материалын зардал	229,240,059.60	268,117,055.71
Бичиг хэрэг	138,604,500.00	150,610,870.00
Тээвэр, шатахуун	36,169,975.90	47,164,715.00
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	29,601,568.70	41,398,036.71
Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,999,965.00	730,000.00
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	22,864,050.00	28,213,434.00
Нормативт зардал	0.00	21,327,597.00
Хоол, хүнс	0.00	3,674,997.00
Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл		17,652,600.00
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	77,255,940.00	431,027,600.00
Тавилга	1,130,160.00	30,000.00
Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	5,060,000.00	23,912,000.00
Урсгал засвар	71,065,780.00	407,085,600.00
Томилолт, зочны зардал	3,256,440.00	23,560,000.00
Дотоод албан томилолт	3,256,440.00	23,560,000.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	8,425,304,720.00	6,192,938,239.71
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	8,389,808,839.00	6,151,273,063.71
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	3,333,000.00	0.00
Даатгалын үйлчилгээ	3,831,500.00	7,656,000.00
Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,632,200.00	681,313.00

Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	122,000.00	23,000.00
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	5,000,000.00	10,045,000.00
Газрын төлбөр	21,577,181.00	23,259,863.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,292,928,399.28	2,453,425,648.09
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	30,753,750.00	23,148,350.00
Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	9,999,900.00	9,881,000.00
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	2,252,174,749.28	2,420,396,298.09
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,314,022,767.67	3,525,881,517.60
Бусад урсгал шилжүүлэг	319,852,133.00	201,381,349.00
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	21,900,000.00	32,137,700.00
Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	11,673,381.00	0.00
Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	121,755,782.00	76,941,449.00
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	164,522,970.00	92,302,200.00
Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	1,994,170,634.67	3,324,500,168.60
Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,975,520,867.48	3,106,286,705.07
Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	18,649,767.19	218,213,463.53
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	0.00	4,908,199,268.81
Дотоод эх үүсвэрээр	0.00	4,908,199,268.81
Барилга байгууламж		2,563,551,954.05
Тоног төхөөрөмж		2,243,647,314.76
Бусад хөрөнгө		101,000,000.00
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	-198,887,715.74	16,187,926,351.90
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	2,148,895,057.00	29,940,000.00
Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	0.00	29,940,000.00
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-2,148,895,057.00	-29,940,000.00
НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	-2,347,782,772.74	16,157,986,351.90

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл /төгрөгөөр/
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	14,170,003,014.19	22,636,818,811.28
ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	14,170,003,014.19	22,636,818,811.28
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	392,426,314.19	738,427,574.53
ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	332,355,425.00	510,066,114.00
Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	60,070,889.19	228,361,460.53
Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	13,777,576,700.00	21,898,391,236.75
Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	13,777,576,700.00	21,898,391,236.75
НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	11,478,877,688.19	17,581,281,640.47
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	11,478,877,688.19	17,581,281,640.47
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	9,134,404,920.52	14,024,542,398.87
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	4,968,018,859.13	6,045,971,844.73
Цалин	2,903,794,837.15	3,945,080,081.19
Цалингийн тусгай нэмэгдлүүд	2,064,224,021.98	2,100,891,763.54
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	641,901,850.00	749,504,850.55
Тэтгэвэр болон тэтгэмжийн шимтгэл	555,060,080.38	641,198,856.29
Эрүүл мэндийн даатгал	86,841,769.62	108,305,994.26
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	227,816,909.79	242,516,048.17
Гэрэл, цахилгаан	92,240,623.19	125,484,577.05

Түлш, халаалт	76,339,237.31	63,039,934.16
Цэвэр, бохир ус	58,709,049.29	49,292,547.31
Байрны түрээс	528,000.00	4,698,989.65
Хангамж, бараа материалын зардал	228,252,109.60	259,765,281.71
Бичиг хэрэг	138,006,550.00	149,138,820.00
Тээвэр, шатахуун	35,779,975.90	38,799,991.00
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	29,601,568.70	41,398,036.71
Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,999,965.00	730,000.00
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	22,864,050.00	29,698,434.00
Нормативт зардал	0.00	33,617,597.00
Хоол, хүнс	0.00	3,674,997.00
Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	0.00	29,942,600.00
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	86,125,740.00	436,157,500.00
Тавилга	9,999,960.00	910,000.00
Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	5,060,000.00	25,036,900.00
Урсгал засвар	71,065,780.00	410,210,600.00
Томилолт, зочны зардал	3,256,440.00	23,560,000.00
Дотоод албан томилолт	3,256,440.00	23,560,000.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,938,279,362.00	6,200,419,926.71
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	2,902,783,481.00	6,158,754,750.71
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	3,333,000.00	0.00
Даатгалын үйлчилгээ	3,831,500.00	7,656,000.00
Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,632,200.00	681,313.00
Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	122,000.00	23,000.00
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	5,000,000.00	10,045,000.00
Газрын төлбөр	21,577,181.00	23,259,863.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	40,753,650.00	33,029,350.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	30,753,750.00	23,148,350.00
Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	9,999,900.00	9,881,000.00
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,344,472,767.67	3,556,739,241.60
Бусад урсгал шилжүүлэг	320,302,133.00	201,381,349.00
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	21,900,000.00	32,137,700.00
Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	11,673,381.00	0.00
Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	121,755,782.00	76,941,449.00
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	164,972,970.00	92,302,200.00
Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	1,994,170,634.67	3,355,357,892.60
Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,975,520,867.48	3,106,286,705.07
Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	18,649,767.19	249,071,187.53
Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	30,000,000.00	0.00
Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	30,000,000.00	0.00
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>2,691,125,326.00</u>	<u>5,055,537,170.81</u>
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	2,691,125,326.00	5,055,537,170.81
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	2,691,125,326.00	5,055,537,170.81
Дотоод эх үүсвэрээр	2,691,125,326.00	5,055,537,170.81
Барилга байгууламж	1,902,593,212.00	2,563,551,954.05
Тоног төхөөрөмж	673,819,350.00	2,243,647,314.76
Бусад хөрөнгө	114,712,764.00	101,000,000.00
Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	0.00	147,337,902.00

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>-2,691,125,326.00</u>	<u>-5,055,537,170.81</u>
НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	0.00	0.00
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	0.00
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00	0.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
2024 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,729,095,366.14	454,513,732.63	18,874,611,900.75	21,058,220,999.52
2025 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	1,729,095,366.14	454,513,732.63	18,874,611,900.75	21,058,220,999.52
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,729,095,366.14	454,513,732.63	18,874,611,900.75	21,058,220,999.52
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	0.00	139,054,943.00	0.00	139,054,943.00
Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	16,157,986,351.90	16,157,986,351.90
2025 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,729,095,366.14	593,568,675.63	35,032,598,252.65	37,355,262,294.42

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Тайлант оны		Зөрүү	Хувь
	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл		
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	27,450,820,200.00	18,792,104,531.68	8,663,414,657.97	68.5
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	17,604,895,100.00	13,796,800,890.87	3,812,793,198.78	78.4
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	17,261,395,100.00	13,662,799,541.87	3,603,294,547.78	79.2
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	6,605,995,600.00	6,045,285,844.73	560,709,755.27	91.5
Цалин	2,052,715,400.00	3,944,394,081.19	1,891,678,681.19	192.2
Цалингийн тусгай нэмэгдлүүд	3,157,280,200.00	1,993,306,088.54	1,163,974,111.46	63.1
Гэрээт ажлын хөлс	1,396,000,000.00	107,585,675.00	1,288,414,325.00	7.7
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	830,011,500.00	749,425,960.55	80,585,539.45	90.3
Тэтгэвэр болон тэтгэмжийн шимтгэл	689,830,900.00	641,119,966.29	48,710,933.71	92.9
Эрүүл мэндийн даатгал	140,180,600.00	108,305,994.26	31,874,605.74	77.3
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	296,000,000.00	242,516,048.17	58,182,941.48	81.9
Гэрэл, цахилгаан	136,000,000.00	125,484,577.05	10,515,422.95	92.3
Түлш, халаалт	80,000,000.00	63,039,934.16	16,960,065.84	78.8
Цэвэр, бохир ус	80,000,000.00	49,292,547.31	30,707,452.69	61.6

Хангамж, бараа материалын зардал	258,523,200.00	250,214,071.71	8,309,128.29	96.8
Бичиг хэрэг	110,000,000.00	143,457,610.00	-33,457,610.00	130.4
Тээвэр, шатахуун	35,800,000.00	35,799,991.00	9.00	100.0
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	74,023,200.00	40,528,036.71	33,495,163.29	54.8
Ном, хэвлэл	6,000,000.00	0.00	6,000,000.00	0.0
Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,000,000.00	730,000.00	2,270,000.00	24.3
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	29,700,000.00	29,698,434.00	1,566.00	100.0
Нормативт зардал	30,000,000.00	29,942,600.00	57,400.00	99.8
Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	30,000,000.00	29,942,600.00	57,400.00	99.8
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	490,186,000.00	450,364,500.00	39,821,500.00	91.9
Тавилга	15,149,100.00	15,117,000.00	32,100.00	99.8
Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	25,036,900.00	25,036,900.00	0.00	100.0
Урсгал засвар	450,000,000.00	410,210,600.00	39,789,400.00	91.2
Томилолт, зочны зардал	28,978,500.00	23,560,000.00	5,418,500.00	81.3
Дотоод албан томилолт	28,978,500.00	23,560,000.00	5,418,500.00	81.3
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	8,684,670,100.00	5,838,461,166.71	2,846,208,933.29	67.2
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	8,641,949,700.00	5,796,795,990.71	2,845,153,709.29	67.1
Даатгалын үйлчилгээ	7,656,000.00	7,656,000.00	0.00	100.0
Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,145,400.00	681,313.00	464,087.00	59.5
Тээврийн оношлогоо	319,000.00	23,000.00	296,000.00	7.2
Мэдээлэл, технологи	10,100,000.00	10,045,000.00	55,000.00	99.5
Газрын төлбөр	23,500,000.00	23,259,863.00	240,137.00	99.0
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	37,030,200.00	33,029,350.00	4,000,850.00	89.2
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	27,030,200.00	23,148,350.00	3,881,850.00	85.6
Хичээл үйлдвэрлэл	10,000,000.00	9,881,000.00	119,000.00	98.8
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	343,500,000.00	134,001,349.00	209,498,651.00	39.0
Бусад урсгал шилжүүлэг	343,500,000.00	134,001,349.00	209,498,651.00	39.0
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	32,900,000.00	32,137,700.00	762,300.00	97.7
Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	148,500,000.00	0.00	148,500,000.00	0.0
Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	135,300,000.00	76,941,449.00	58,358,551.00	56.9
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	26,800,000.00	24,922,200.00	1,877,800.00	93.0
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	9,845,925,100.00	4,995,303,640.81	4,850,621,459.19	50.7
Дотоод эх үүсвэрээр	9,845,925,100.00	4,995,303,640.81	4,850,621,459.19	50.7
Барилга байгууламж	5,043,075,100.00	2,584,656,326.05	2,458,418,773.95	51.3
Тоног төхөөрөмж	4,468,000,000.00	2,309,647,314.76	2,158,352,685.24	51.7
Бусад хөрөнгө	334,850,000.00	101,000,000.00	233,850,000.00	30.2
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	27,450,820,200.00	18,792,104,531.68	8,658,715,668.32	68.5
ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	27,450,820,200.00	18,792,104,531.68	8,658,715,668.32	68.5

Орон нутгийн төсвөөс	27,450,820,200.00	18,792,104,531.68	8,658,715,668.32	68.5
БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1.00	1.00	0.00	100.0
Төсвийн байгууллага	1.00	1.00	0.00	100.0
АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	272.00	272.00	0.00	100.0
Удирдах ажилтан	29.00	29.00	0.00	100.0
Гүйцэтгэх ажилтан	78.00	78.00	0.00	100.0
Үйлчлэх ажилтан	29.00	29.00	0.00	100.0
Гэрээт ажилтан	136.00	136.00	0.00	100.0
ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	272.00	272.00	0.00	100.0
Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	75.00	75.00	0.00	100.0
Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	33.00	33.00	0.00	100.0
Гэрээт ажилтан	136.00	136.00	0.00	100.0
Улс төрийн албан хаагч (УТ)	28.00	28.00	0.00	100.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	343,776,547.00	488,466,387.00
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	343,776,547.00	488,466,387.00
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	298,071,547.00	421,086,387.00
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	64,482,297.00	686,000.00
Гэрээт ажлын хөлс	64,482,297.00	686,000.00
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	7,649,250.00	78,890.00
Тэтгэврийн даатгал	7,649,250.00	78,890.00
Хангамж, бараа материалын зардал	50,110,000.00	9,551,210.00
Бичиг хэрэг	44,210,000.00	5,681,210.00
Тээвэр, шатахуун	5,780,000.00	3,000,000.00
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	120,000.00	870,000.00
Нормативт зардал	0.00	3,674,997.00
Хоол, хүнс		3,674,997.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	175,830,000.00	407,095,290.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	175,830,000.00	407,095,290.00
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	45,705,000.00	67,380,000.00
Бусад урсгал шилжүүлэг	45,705,000.00	67,380,000.00
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	45,705,000.00	67,380,000.00
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	343,776,547.00	489,356,387.00
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	343,776,547.00	489,356,387.00
ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	283,705,657.88	260,994,926.47
Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	60,070,889.12	228,361,460.53

Гурав. Аудитын илрүүлэлт:

Аудитаар нийт 297,071.2 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс 249,071.2 мянган төгрөгийн алдааг залруулав. Үүнд:

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/

Санхүүгийн тайланд нэмэлт санхүүжилтийн дансны үлдэгдлийн 249,071.2 мянган төгрөгийн төвлөрүүлэх шилжүүлгийг үндсэн дансны төвлөрүүлэх шилжүүлэгтэй хамтатган дансны ангилал зөрүүтэй илэрхийлсэн, санхүүжилтийн орлогыг 48,000.0 мянган төгрөгөөр илүү тайлагнасныг санхүүгийн тайланд залруулав.

Аудитаар нийт 247,098.1 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрснээс 39,747.3 мянган төгрөгийн 5 төлбөрийн акт тогтоож, 193,072.9 мянган төгрөгийн зөрчилд 1 албан шаардлага, 14,277.9 мянган төгрөгийн зөрчилд 5 зөвлөмж өглөө.

3.1 Төлбөрийн акт

Цалин, урамшуулал, тэтгэмжийг зардлыг илүү, давхардуулан тооцож олгосон, анхан шатны баримтгүй томилолтын зардал олгосон, гэрээний хугацаа хэтрүүлсний алдангийг суутгаж тооцоогүй зэрэг 39,747.3 мянган төгрөгийн зөрчилд 5 төлбөрийн акт тогтоосон.

3.2 Албан шаардлага

Орон нутгийн нэмэгдлийг төрийн захиргааны албан хаагчдад 20 хувиар илүү тогтоож 193,072.9 мянган төгрөгийн цалин бодож олгосон зөрчилд 1 албан шаардлага өглөө.

3.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Зардлын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын онцлогоос шалтгаалан Баян-Өндөр сумын төсвийн орлого нь сумын урсгал зардлаас өндөр дүнгээр давж биелдэг бөгөөд Баян-Өндөр сумын үндсэн тэнцлийн ашгийг тодорхой тооцож сумын төсвөөс аймгийн төсөвт төвлөрүүлэх орлогыг нарийвчлан гаргадаггүй байна. Мөн Баян-Өндөр сум нь хөрөнгө оруулалтын зардлын дансгүй тул сумын Засаг даргын тамгын газрын урсгал зардлын дансаар хөрөнгө оруулалтын гүйлгээ дамжин хэрэгжиж, хөрөнгө оруулалтын гүйлгээний баримтад төсвийн шууд захирагч гарын үсэг зурж гүйцэтгэж байна. Хөрөнгө оруулалтын зардлын гүйцэтгэлтэй холбоотойгоор он дамжин хэрэгжих төсөл арга хэмжээ, шилжих хөрөнгө оруулалт, чанарын баталгаа зэргийг санхүүгийн тайланд тусгах нь төсвийн байгууллагын санхүүгийн бүртгэл, тайлагналд тусгах эсэх нь тодорхойгүй байна.

Энэ нь Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", 16.5-д "Төсвийн шууд захирагч нь төсвийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ", 56.2.2-д "доод шатны төсвийн үндсэн тэнцлийн ашиг нь суурь зарлагаас их тохиолдолд суурь зарлагатай тэнцэх хэсгийн 60 хувийг 2017 оны төсвийн жилд, 40 хувийг 2018 оны төсвийн жилд, 60 хувийг 2019 оны төсвийн жилд, 70 хувийг 2020 оны төсвийн жилээс эхлэн тухайн шатны төсөвт үлдээж, үлдэх хэсгийг дээд шатны төсөвт төвлөрүүлнэ", 16.5.4-д "төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх", 26.1-д "Төсвийн байгууллага нь нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын болон үндэсний стандартын дагуу бүрэн аккруэл суурьтай нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4-д "Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ", 14.4.1-д "аж ахуйн бүх ажил, гүйлгээ", 14.4.2-д "бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага", 14.4.3-д "бүх өр төлбөр", 14.4.4-д "аж ахуйн үйл ажиллагааны санхүүгийн эх үүсвэр", 14.4.5-д "бүх орлого", 14.4.6-д "бүх зардал", 14.4.7-д "нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартаар тогтоосон бусад зүйлс" тус тус заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

---

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Сумын орон нутгийн төсвийн үндсэн тэнцлийн ашгийг үнэн зөв бодитой тооцож дээд шатны төсөвт төвлөрүүлэх орлогыг тодорхой болгох.

2. Зардлын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Албан хаагчдын албан томилолтоор ажиллуулахдаа дээд шатны удирдах байгууллагын баталсан удирдамж, төлөвлөгөө, төсвийн тооцоогүйгээр, албан томилолтын хуудсаар тооцоо хийсэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", Засгийн газрын 2019 оны 6-р тогтоолын хавсралтаас баталсан "Төрийн албан хаагчид нөхөх төлбөр олгох журам"-н 2.1-д "Төрийн албан хаагчийг гадаад улсад болон нэг аймаг, хотоос нөгөө аймаг, хотод, түүнчлэн аймаг, хотын дотор өглөө ажилд очих, орой буцах боломжгүй газарт тухайн байгууллага болон дээд шатны удирдах байгууллагаас баталсан удирдамж, төлөвлөгөө, шийдвэрийн дагуу тодорхой хугацаагаар томилон ажиллуулсан нөхцөлд албан томилолтоор ажиллах үеийн нөхөх төлбөр олгоно", 2.6-д "Албан томилолтоор ажиллах төрийн албан хаагчид томилолтоор ажиллуулах тухай эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэр, батлагдсан зардлын төсвийг үндэслэн томилолтоор ажиллах үеийн нөхөх төлбөрийг урьдчилан олгоно" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Албан хаагчдын албан томилолтын зардлыг дээд шатны удирдах байгууллагын баталсан удирдамж, төлөвлөгөөг үндэслэн томилолтын зардлыг олгож байх.

3. Зардлын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Тайлант онд бичиг хэрэг, урсгал засварын зардлын төсөв нь жилийн дүнгээр худалдан авах ажиллагаанд баримтлах төсөвт өртгийн дээд хязгаарыг давсан боловч шууд худалдан авалтаар хэрэгжүүлсэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 5.1-д "Энэ хуулийг хэрэгжүүлэхэд өрсөлдөх тэгш боломжтой, ил тод, үр ашигтай, хэмнэлттэй, хариуцлагатай байх зарчмыг баримтална", 10.2-д "Энэ хуулийн 31.2-т зааснаас бусад тохиолдолд нийт төсөвт өртөг нь шууд худалдан авч болох төсөвт өртгийн дээд хязгаараас хэтрээгүй бараа, ажил, үйлчилгээг захиалагч шууд худалдан авч болно", 35.14-д "Бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авах тоо хэмжээ, хугацааг энэ хуулийн 35.13-т нийцүүлэн хязгаарласны дараа үлдэх төсөвт өртөг энэ хуулийн 10.2-т заасан шууд худалдан авч болох төсөвт өртгийн дээд хязгаараас хэтрэх бол худалдан авах ажиллагааг аль болох богино хугацаанд эхлүүлнэ", 44.1-д "Захиалагч батлагдсан төсөвт туссан төсөл, арга хэмжээ бүрээр худалдан авах ажиллагааг үр ашигтай төлөвлөж, батална" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Бичиг хэрэг, урсгал засварын зардлын худалдан авах ажиллагааг жилийн батлагдсан төсөвт үндэслэн холбогдох хууль, журмын дагуу зохион байгуулах.

4. Тайлан, бүртгэлтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Татварын тайлангуудыг татварын нэр төрлөөр бүрэн гүйцэд, үнэн зөв гаргаж хүргүүлээгүй, татварын цахим системд санхүүгийн тайланд бүртгэлгүй цалин, хөдөлмөрийн хөлс түүнтэй адилтгах орлогоос суутгасан албан татварын 4,677.9 мянган төгрөгийн, авто

тээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татварын 757.5 мянган төгрөгийн авлагын үлдэгдэлтэй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41.2.3-д “төсвийн гүйцэтгэлийг хууль тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлж, тайлагнах”, Татварын ерөнхий хуулийн 29.1-д "Татвар төлөгч татварын тайланг хуулиар тогтоосон хугацаанд, батлагдсан загвар, зааврын дагуу цахим, эсхүл цаасан хэлбэрээр үйлдэж, харьяа татварын албанд тушаана. Татвар төлөгч дараах үүргийг хүлээнэ", 29.1.3-д "суутгасан татварыг хуульд заасан хугацаанд харьяа татварын албанд үнэн зөв тайлагнах" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Татварын тайлангаар өмнөх онуудад үүссэн авлагыг санхүүгийн тайланд бүртгэж, авлагыг барагдуулах, цаашид татварын тайланг бодогдсон цалин, суутгасан татварын дүнтэй тулгаж үнэн зөв гаргаж хүргүүлж байх.

5. Тайлан, бүртгэлтэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Ёс зүйн хорооны гишүүдэд олгож буй урамшууллын НДШ-ийг зөрүүтэй суутгасан, бодогдсон цалин, урамшууллыг НДШ-ийн тайланд 3,209.5 мянган төгрөгөөр дутуу мэдүүлсэн, цалингийн нэгдсэн системээр бодогдсон цалингаас суутгасан НДШ-ийг суутгасан дүнгээр шилжүүлээгүй, ажил олгогчоос төлөх НДШ-ийн зардлаас цалингийн зардалд 1,633.1 мянган төгрөг гүйлгэн зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16.5.5-д “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах”, 41.2.3-д “төсвийн гүйцэтгэлийг хууль тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлж, тайлагнах”, Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн 32.2.2-д "орон тоо болон цалин хөлсний сан, түүнтэй адилтгах орлогын бүрэлдэхүүнийг үнэн зөв тодорхойлж, нийгмийн даатгалын шимтгэлийг энэ хуулиар тогтоосон хувь хэмжээгээр ногдуулж, сар бүр нийгмийн даатгалын санд төлөх", Сангийн сайдын 2018 оны 134 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Төсвийн захирагчийн төсөвт зохицуулалт хийх журам”-ын 3.1.6-д “Төсвийн тухай хуулийн 42.4-т заасны дагуу дээд шатны төсвийн захирагчийн зөвшөөрлийг албан бичгээр авсан байх” гэсэн заалтуудтай тус тус нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Тухайн сард бодогдсон цалин, урамшууллыг НДШ-ийн тайланд бүрэн гүйцэт мэдүүлж, цалин, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардлын бүлэг хооронд зөвшөөрөлгүй гүйлгэн зарцуулахгүй байх.

Дөрөв. Төсвийн захирагчийн ангиллаар аудитад хамрагдсан байдал ба санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Өөрчлөлтгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй				
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ТШЗ	1	1			1			
	НИЙТ	1	1			1			

Тав. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл:

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын Засаг даргын тамгын газар	1	249,071.2			1	249,071.2	1	249,071.2				
Дүн	1	249,071.2			1	249,071.2	1	249,071.2				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын Засаг даргын тамгын газар	1	600.0	1	600.0								
	1	5,692.2	1	5,692.2								
	1	2,207.2	1	2,207.2								
	1	10,532.4	1	10,532.4								
	1	20,715.5	1	20,715.5								
	1	193,072.9			1	193,072.9						
	1	0.0					1	0.0				
	1	5,435.3					1	5,435.3				
	1	4,842.6					1	4,842.6				
	1	4,000.0					1	4,000.0				
1	0.0					1	0.0					
Дүн	11	247,098.1	5	39,747.3	1	193,072.9	5	14,277.9				